

Jat. 14.5. - 64

11

Kertomus kaivauksesta, jonka hum. kand. Pirkko-Liisa Lehtosalo suoritti elokuussa 1963 Laittilan Rukoushuoneen - 1. Kansakoulumäen (mainittu aikaisemmin myös Raittiushuoneenmäeksi) kalmistoalueella. Aikaisempia tutkimuksia samalla paikalla ovat suorittaneet Hj. Appelgren-Kivalo (1886), Th. Schwindt (1887), A. M. Tallgren (1912), A. Hackman (1929 ja 1932) sekä E. Kivikoski (1933 ja 1936), ks. kaivauskert. KM:n top. arkistossa. - Tähän kertomukseen liittyy kaksi karttaa sekä kolme valokuvaa (filmien n:ot 28336 - 28338). Löydökset on lueteltu esih. osaston luetelunumeroilla 16164:1-18.

Suorittaessani elokuussa 1963 kaivauksia Laittilan pitäjän Palttilan kylässä pistäydyin eräänä iltana katsomassa Laittilan Rukoushuoneenmäen vanhastaan tunnettua kalmistoa. Mäen länsilaidalla on TVH:n vanha hiekkakuoppa ja kävellessäni sen reunalla, huomasin eräästä kohtaa valuneen palaneita luita (KM 16164:12). Tarkastin paikkaa lähemmin ja huomasin myöskin jonkin rautaesineen kärjen pistävän esiin kuopan reunasta. Muuten ei paikka herättänyt mitenkään huomiota, nokea ei näkynyt ja tumma maakerros mäen laella oli ohut, tuskin 20 cm. Arvelin olevan parasta kaivaa kuopan reunama mahdollisimman pian, jotta rautaesine, joka jo pahasti oli murentunut auringossa, ei tuhoutuisi kokonaan. Kerroin asiasta koululaisille, jotka olivat työssä Palttilan kaivauksella ja heidän joukostaan tarjoutui vapaaehtoisia, joiden avulla suoritin kaivauksen työajan

ulkopuolella 15-18. 8. 1963. - Työ suoritettiin ilman punnituskonetta mitaten tärkeimmät korkeudet maanpinnasta.

Alue, joka avattiin, oli pieni, pinta-alaltaan vajaa neliometri, mutta sen sisälle jäi kaikki se, mitä oli jäljellä rautakautisesta polttohaudasta. Tämä hauta sijaitsi Rukoushuoneenmäen lähes korkeimmalla kohdalla, muinaistutkijoiden joskus kokoamasta suuresta kiviröykkiöstä n. 8 m länteen ja Rukoushuoneesta n. 30 m länsiluoteeseen, ks. karttaliite 1 ja valokuva 1.

Turvekerros paikalla oli ohut, vain n. 5 cm ja heti sen alta tulivat esiin ensimmäiset löydökset, kolme rautalevyn katkelmaa (KM 16164:1) ja spiraalille kiertynyttä rautanauhaa (KM 16164:2). Hieman alemmaa tuli pieni pronssirengas, johon liittyi pronssiketjua (KM 16164:3) sekä pronssi- ja rautavartaan katkelmat (KM 16164:4, 5).

Kiveys näytti kiertävän kehänä paikkaa, mistä löydökset tulivat ja siinä oli paikoin kolmekin kerrosta, ks. karttaliite 2. Nokea ei ollut, vain pari tummempaa maaläikkää kaivetun alueen pohjoispäässä sekä pieni läikkä punaruskeata hiekkaa sen eteläosassa. Ensimmäisistä löydöksistä n. 20 cm etelään ja n. 15 cm:n syvyydestä alkoi löytyä palaneita luita, jotka ilmaisivat hautauksen paikan. Luita oli yhteensä n. 830 gr (KM 16164:12-14) ja niiden joukossa n. 45 hampaan katkelmaa (KM 16164:11). Hautakaluston muodostivat keihäänkärki (KM 16164:6) ja rautaveitsi (KM 16164:7), jotka kumpikin oli taivutettu mutkalle (valok. 2-3), sekä niukasti koristettu pieni luukampa (KM 16164:10, liimattu museossa kokoon 16:sta palasesta). Kaikki nämä löytyivät yhtenä kasana luiden

keskeltä n. 25 x 30 cm laajalta alueelta. Luita oli n. 10-12 cm:n syvyydeltä; 30 cm maanpinnasta oli vastassa aivan puhdas keltainen hiekka tälläkin kohtaa, missä luut olivat olleet. Muualla oli maa raakaa jo n. 20 cm:n syvyydessä.

Kaivauksen kestäessä tarkasteltiin kuopan reunaa hie-
man laajemmaltakin. Hiekkarinteestä löytyi muutamia pronssiesi-
neen katkelmia (KM 16164:15-16) sekä n. 20 gr palaneita luita
(KM 16164:17). Kaivetusta alueesta n. 9-10 m etelä^{kaakkoon}~~lounaaseen~~ oli
kuopan reunassa nokinen kohta (karttaliite 1) ja siitä löytyi
jonkinverran palaneita luita (KM 16164:18). Mahdollisesti paikal-
la on vielä kaivamatonta aluetta.

Kaivauksen jälkeen täytettiin kaivettu kohta kivillä ja
reuna suojattiin turpeilla myöskin nokialueen kohdalta, jotta
paikalla mahdollisesti vielä olevat kaivamattomat haudat eivät
valuisi hiekkakuoppaan.

Helsingissä 13/1 1964

Pirkko-Liisa Lehtosalo
Pirkko-Liisa Lehtosalo

F 28336

1. Polttohaudan paikka Laitilan rukoushuoneenmäellä omoleu osoittamassa kohdassa. Oikealla rukoushuone, keskellä suuri kivikasa. Kuva on otettu eteläkuntaasta.

F 28337

F 28338

2. Hautasta löydetty kiihäänkänki sekä osa veistä näkyvissä. Kuva on otettu lähes suoraan ylhäältä päin.

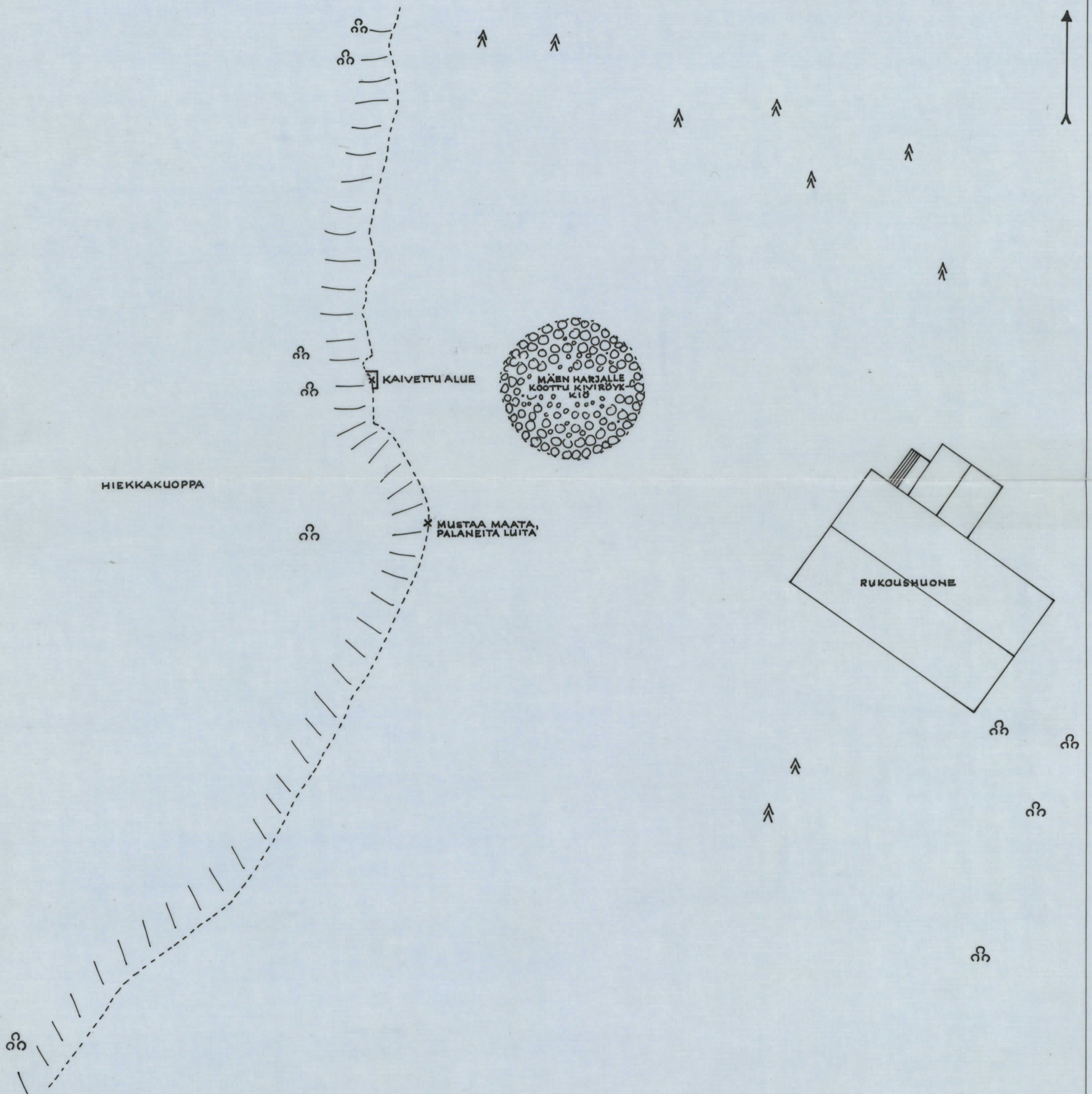
3. Veitri paikallaan maassa. Terän kummallakin puolella erottuvat saattalevyt lienevät juuren heloja. Nuolen osoittamassa kohdassa kahvan rengas.

LAITILA , Rukoushuoneen mäki

Pirkko-Liisa Lehtosalo 1963

Yleiskartta

Mittakaava 1:250

LAITILA, Rukoushuoneenmäki

Pirkko-Liisa Lehtosalo 1963

Mittakaava 1:5

Kartanpiirtäjä: E. Makkonen

*Turpeen paksuus 5cm.
Korkeudet laskettu maan
pinnasta.*

